

СТАНОВИЩЕ

от проф.д-р Капка Езекиева Солакова, АМТИИ „Проф.Асен Диамандиев”-Пловдив
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование .1. Педагогически науки

професионално направление1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и
дидактика / Предучилищна педагогика /

Автор: Елена Ангелова Каменова.

Тема: „Иновативен педагогически модел за усвояване на чужд език в предучилищна
възраст“

Научен ръководител: . доц. д-р Боряна Георгиева Иванова, ПУ „Паисий Хилендарски”,
Педагогически факултет, катедра „Предучилищна педагогика”

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със Заповед № Р 33 – 3699/10.07.2019г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски” съм
определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на
дисертационен труд на тема „Иновативен педагогически модел за усвояване на чужд език в
предучилищна възраст“ с автор Елена Ангелова Каменова, докторант в задочна форма на
обучение към катедра „Предучилищна педагогика”, Педагогически факултет на ПУ „Паисий
Хилендарски”. Научен ръководител на докторантката е доц.д-р Боряна Иванова.

Предоставеният комплект материали е в съответствие с чл. 36 /1/ от Правилника за
развитие на академичния състав и дава пълна представа за хода на процедурата. Последната /
от зачисляването на докторантката, през обучението ѝ по докторската програма, до
отчисляването, обсъждането на дисертационния труд и насочването му към публична защита
пред научно жури, както и изборът на научно жури/ съответства на изискванията на ЗРАСРБ и
Правилника за приложението му, както и на специфичните изисквания на Факултета.

В резултат на обучението си в бакалавърска и в магистърска специалности в рамките на
Педагогическия и на Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски”, Елена Каменова
придобива квалификациите „ Педагог, детски учител и учител по чужд език език” и „Учител по
английски език”/1-12 клас/. От 2010 г. до февруари, 2019 г. работи като учител по английски език в
детска градина, а от месец март, 2019г. е назначена за асистент по предучилищна педагогика в ПУ
„Пасий Хилендарски”, Педагогически факултет, катедра „Предучилищна педагогика”. Както
квалификациите, така и професионалната реализация на докторантката до момента, свидетелстват
за траен и задълбочаващ се интерес към ранното чуждоезиково обучение. В този смисъл е логичен
изборът на темата на дисертационното изследване.

2. Актуалност на тематиката

В теоретико-приложен план актуалността на тематиката на дисертационното изследване е обоснована в няколко аспекта: от позицията на компетентностния подход е очертано мястото и ролята на ранното чуждоезиково обучение за изграждане на чуждоезиковата компетентност като част от комуникативната компетентност и от социалните компетентности; в аспекта на спецификата на предучилищната възраст като сензитивен период за развитието на речта и ролята на чуждоезиковото обучение за интелектуалното, емоционалното, социалното развитие на личността на детето; в контекста на приемствеността между детската градина и началното училище в обучението по чужд език и ролята на чуждоезиковото обучение за усвояването на общоучебни умения и отношение към ученето, към другите, към себе си и към света, свързани с подготовката на детето за училище; в общодидактически и в частнодидактически аспект, свързани с целите, задачите, съдържанието, принципите, методите, средствата и резултатите от обучението по чужд език като допълнителна образователна дейност в предучилищна възраст. В педагогически, психологически, дидактически и лингвистичен контекст са изведени спецификата и проблемите на обучението по чужд език в предучилищна възраст.

3. Познаване на проблема. Методика на изследването

Въз основа на много добро познаване на класически и съвременни теоретични постановки, свързани с развитието на речта, характеристиките и особеностите на познавателното развитие на детето в предучилищна възраст, както и на задълбочен анализ на съвременни теоретични концепции и модели за ранно чуждоезиково обучение и практическото им приложение, авторката изгражда концептуалната част на собственото дисертационно изследване.

Методиката съответства на поставените цел и задачи на изследването. Диагностичният инструментариум гарантира надеждност и достоверност на резултатите.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Формалните параметри на дисертационния труд са: обем от 215 страници основен текст, в който са включени 13 таблици, 14 диаграми и 3 фигури; литературни източници - 117, от които 84 на кирилица и 33 на латиница. Приложенията, девет на брой и с общ обем 23 страници, включват диагностичния тест SISMIK и пет протокола за отразяване на резултатите от него; анкетните карти за родители и учители и снимков материал от проведеното изследване.

В Увода докторантката ясно и точно мотивира избора на тема, обосновавайки значението на обучението по чужд език за развитието на езиковата компетентност в контекста на глобализацията и интеркултурализма, както и значението на ранното чуждоезиково обучение за развитието на детето като личност и индивидуалност. В тази връзка откроява два взаимосвързани проблема: от една страна, нееднозначните мнения за оптималната възраст за

начало на обучението по чужд език и от друга – липсата на единна образователна програма, както и случайният, често субективен подбор на модели на обучение по чужд език.

Следвайки дедуктивния подход, в първа глава Елена Каменова аналитично и с ясно заявена лична позиция, представя актуални теоретически изследвания и практически постижения в ранното чуждоезиково обучение в Европа и в САЩ. Очертано е състоянието на обучението по чужд език в предучилищна възраст в България като допълнителна форма на педагогическо взаимодействие, която разширява и усъвършенства основните компетентности на детето, в частност комуникативната и езиковата компетентност, чрез интегриране на съдържанието и в пряка връзка с регламентирани образователни направления. Целите и спецификата на ранното чуждоезиково обучение и акцентите в този процес са представени в сравнителен план така, както присъстват в няколко програми за възпитателно-образователна работа: „Активността на детето в ДГ“; „Програма за възпитанието на детето от 2 до 7 годишна възраст“; програмна система „Ръка за ръка“. На тази основа, в търсене на отговор на основния проблем в обучението по чужд език като допълнителна форма в предучилищна възраст – как да се преподава - авторката насочва вниманието си към педагогическите условия, които гарантират активна позиция на детето и успешно овладяване на чуждия език; към предпоставките, които са в основата на реализиране на целите на ранното чуждоезиково обучение. Посочени са предимствата на различни модели и методи за ранно чуждоезиково обучение, като в хода на аналитичното им представяне, авторката поставя акцент върху ролята на положителната мотивация и факторите за развитието ѝ при усвояването на чужд език от детето; ролята на образователната среда, методите на обучение и методическите похвати; необходимостта от интегрирането на образователни цели и съдържание по чужд език в различните продуктивни дейности и в игровата дейност на децата в педагогическия процес в детската градина.

Във втора глава е представен изследователският дизайн. Целта, обекта, предмета, задачите и хипотезата на изследването са точно дефинирани. Иновативният педагогически модел THEMATIC DIALOG-BOX е представен детайлно, с всички съставляващи го елементи – теоретико-методологически /подходи и принципи/, процесуални /форми, методи, средства на педагогическо взаимодействие/, резултативни. Обособени са съставляващите субектната активност на детето./ стр. 88-92/. Коректно е реализиран дидактически експеримент в три етапа и в класическия му вид – с контролна и с експериментална група. Диагностичният инструментариум е релевантен на изследваните явления и процеси. Потърсена е взаимовръзката между елементите на образователната среда и субектната активност на детето при усвояването на чужд език. Количественият, статистически и качествен анализ на получените резултати, представени в трета глава, доказват хипотезата.

Практико-приложните аспекти на изследването са обособени в четвърта глава, в която иновативният педагогически модел за усвояване на английски език от 5-7 годишни деца е

представен в детайли така, както е приложен в педагогическия процес. Разгърнато са представени 24 теми от съдържанието на обучението по английски език в ситуации, чрез които се илюстрира начинът, по който функционира модела. Те са особено ценни за практиката и са лично постижение на докторантката.

Изводите от проведеното теоретико-емпирично изследване отразяват адекватно резултатите за всяка от задачите. Приложенията, в обем от 23 страници, илюстрират допълнително изследването като процес и като резултат.

Приносите на дисертационното изследване са в научнотеоретичен и в теоретико-приложен план, а именно:

1. Осъществен е аналитичен обзор на съществуващите до момента в теорията и практиката концепции и конкретни педагогически модели и методи за ранно чуждоезиково обучение и е открояна спецификата му в предучилищна възраст в педагогически, психолингвистичен и лингводидактически аспекти. На тази база авторката дава свой отговор на въпроса как да се изучава чужд език от 5-7 годишни деца и то в контекста на подготовката за обучение по чужд език в училище. Теоретично и емпирично са очертани насоки за оптимално и по-ефективно обучение по чужд език в предучилищна възраст.

2. Разработен, апробиран и представен в пълнота, със съставляващите го структурни елементи, е иновативен педагогически модел на обучение по чужд език, който дава възможност за ефективно, достъпно и съответстващо на интересите и потребностите на 5-7 годишните деца ранно чуждоезиково обучение като допълнителна образователна дейност. Моделът е демонстриран чрез разработената от докторантката система от 24 теми за обучение по английски език, като целите на обучението се реализират в единство с образователното съдържание по другите образователни направления в педагогическия процес в детската градина и чрез водещите за него педагогически принципи, подходи и многообразие от методи.

3. Изследвана и демонстрирана е ролята на езиковите игри и на интерактивните методи за активизирането на децата и постигането на резултатност в чуждоезиковото обучение. Експериментално е доказана ролята на елементите на образователната среда и на специфичните компетентности на учителя по чужд език за създаване на положителна мотивация и интерес у децата към изучаването на чуждия език; за развитието на диалогичното общуване и съвместната дейност и ролята им в усвояването на знания по езика. Положителната мотивация, диалогичното общуване, съвместната и изследователската дейност са обособени като условия за активна субектна позиция на детето в процеса на усвояване на езика.

4. Статистически е доказана ефективността от приложението на модела в детски градини в различни населени места.

5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представените шест публикации по темата на дисертационния труд / две в сборници от научно-практически конференции и четири в сборници от докторантски научни форуми на ПУ/ представят различни етапи от работата по дисертационното изследване и дават представа за стъпките в изграждането на концепцията и иновативния педагогически модел, който впоследствие е апробиран. Те са личен принос на докторантката.

6. Автореферат

Авторефератът, в обем от 35 стр., отразява точно и в пълнота съдържателния обхват на дисертационния труд. Представени и добре обосновани са основните резултати. Личи умението на докторантката да синтезира и обобщава значимите моменти от изследването, както и да формулира, обособява и обосновава изводи от теоретико-емпиричното изследване. Посочените от докторант Елена Каменова приноси, адекватно и точно отразяват научните й постижения в резултат на проведеното изследване.

7. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Иновативният педагогически модел, представен в дисертационното изследване, може да бъде ориентир в работата на учителите по чужд език в предучилищна възраст като допълнителна образователна форма. Препоръчвам на Елена Каменова на базата на опита си дотук, да подготви ръководство за обучение по английски език в предучилищна възраст, като моделът THEMATIC DIALOG-BOX бъде негов съдържателен и смислов център.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и приложни резултати, които са с приносен характер, лично постижение са на автора и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ "Паисий Хилендарски". Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Педагогически факултет.

Дисертационният труд демонстрира осведоменост и задълбочени теоретични познания на докторантката Елена Каменова по научната специалност Теория на възпитанието и дидактика / Предучилищна педагогика/. Налице е ясно заявена позиция на автора във връзка с изследваната проблематика, качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

На основание на изложеното дотук, убедено давам своята положителна оценка на проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Елена Ангелова Каменова в област на висше образование 1. Педагогика, професионално направление 1.2 Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика /Предучилищна педагогика/.

20.08. 2019 г.

проф. д-р Капка Езекиева Солакова